

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Meie: 30.10.2023 nr 48

Eesti Puuetega Inimeste Koja arvamus mootorsõidukimaksu seaduse eelnõule

Eesti Puuetega Inimeste Koda on tutvunud mootorsõidukimaksu seaduse eelnõuga. Eelnõu kohaselt on mootorsõidukimaksust vabastatud mootorsõidukid, mis on spetsiaalselt ümber ehitatud puuetega inimeste transpordiks või puuetega inimesele kasutamiseks. Lisaks on mõjuanalüüsis välja toodud, et Sotsiaalministeerium töötab välja toetusmeetmed puuetega inimestele, et maandada täiendava maksukoormuse mõju puuetega inimestele. Siinkohal tunnustame Sotsiaalministeeriumit tehtud ettepanekute osas, mis esialgsete plaanide kohaselt tähendavad sügava puudega inimestele igakuise sotsiaaltoetuse tõusu, aitavad kaasa abivahendite kättesaadavuse parandamisele, kuid peame oluliseks rõhutada, et nimetatud toetusmeetmed ei lahenda probleemi, mida mootorsõidukimaksu kehtestamine puuetega inimese jaoks kaasa toob. Puuetega inimeste sotsiaaltoetused on seaduse järgi mõeldud puudest tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks (Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus § 1 lg 2) ning puuetega inimeste sotsiaaltoetuste tõstmine on hädavajalik sõltumata mootorsõidukimaksust.

Võimaldades maksuvabastust ainult sõidukitele, mis on kohandatud puuetega inimestele, jäetakse välja enamik EPIKoja ettepanekutes toodud sihtgruppi kuuluvad inimesed. Transpordiameti andmetel on Liiklusregistris ca 2471 sõidukit, mis on kohandatud puuetega inimeste transpordiks. Kõik sügava liikumispuudega inimesed ei vaja sõiduki kohandamist või ümberehitamist, näiteks põiahoid, mis ei võimalda ei käimist ega seismist, aga autoga sõitmiseks piisab automaatkäigukasti olemasolust. Lisaks selgitame, et käsijuhtimisseadmete, liftitõstukite

ja muude abivahendite paigaldamine sõidukile ei ole ümberehitus, vaid tegemist on kohandusega, mis ei kajastu auto registriandmetes. Mitte kõiki kohandusi ei viida läbi koostöös Sotsiaalkindlustusameti toel soetatavate abiseadmetega. Sageli kasutatakse järelturu võimalusi (lifttõstukid) või näiteks personaalseid tehnilisi lahendusi käsijuhtimisseadmetele. Eelnõus pole arvestatud ka nende puuetega inimestega, kes ei ole ise võimelised autot juhtima, kuid keda on igapäevaselt vaja sõidutada, sh ka suurema mahutavusega sõidukiga või inimesed, kellel ühistranspordi kasutamine üksi või ka saatjaga on väga keeruline või võimatu.

Puuetega inimeste jaoks ei ole auto tarbeese, vaid hädavajalik liiklemisvahend, eriti piirkondades, kus pole ühistransport kättesaadav või pole see ligipääsetav. Eelnõu autorid on ise välja toonud, et maksu sotsiaalne mõju avaldub vähekindlustatud leibkondade toimetulekule, eelkõige kõige vaesema osa elanikkonna jaoks, kes omavad sõidukeid ja vajavad neid transpordiks muude sobilike võimaluste puudumisel. EPIKojale on hulgaliselt tulnud tagasisidet, kus Eesti erinevates piirkondades, sh ka linnade siseselt ei ole võimalik ühistranspordiga oma igapäevaseid asjaajamisi teha, sest transpordiühendused ei ole piisavad. Seda kinnitab ka värske Transpordiameti Liikuvusuuring¹, kus tuuakse välja, et ühistranspordiga liikumine on inimeste jaoks ajakulukas, ühistransport ei sõida sinna, kuhu vaja, liinide graafikud ei sobi liikumistega ning peatused asukohad ei ole sobilikud või sinna minek liiga ajakulukas. Selleks, et igapäeva eluks vajalike toimetusi teha, peavad puudega inimesed leidma võimaluse auto omamiseks, seega neil ei ole võimalust kaaluda autost loobuda (mida ühe eesmärgina mootorsõidukimaksu kehtestamisega soovitakse saavutada), et oma igapäevaseid kulutusi vähendada.

Seaduseelnõus on püstitatud eesmärgid, et mootorsõidukimaks peaks olema piisavalt lihtne ja automatiseeritud. EPIKoda lähtus oma ettepanekute tegemisel sellest, et riigil oleks võimalikult lihtne maksuvabastust rakendada, st riigil oleks võimalik registri andmete põhjal saada informatsiooni mootorsõidukite omanike, puudega inimeste puude raskusastme ja puude liigi ning ka perekondlike ja juriidiliste seoste kohta (abikaasa, lapsevanem, eestkostja). 24.10. Vikerraadio eetris kõlanud Rahandusministeeriumi ametniku väited, et andmekaitsereeglite tõttu erisusi teha ei saa, meie hinnangul ei päde, kuivõrd inimesel on õigus otsustada, kas maksuvabastuse saamise õiguse tõendamiseks on ta nõus oma andmeid

¹ <https://transpordiamet.ee/EELU2021#koondraportid>

jagama või mitte. Kui inimene andmeid jagada ei soovi, siis ei ole võimalik teda ka mootorsõidukimaksu maksmise kohustusest vabastada.

Lisaks tuleb märkida, et riiklik statistika näitab, et **2021. a. oli Eestis suhteline vaesus 22,8%, puuetega inimeste seas tervelt 51,7%**. Statistikaameti andmetel tulevad 2022. aasta näitajad alles märtsis 2024, kuid võib eeldada, et seoses 2022-2023 aastate elukalliduse tõusuga ei paku meetmed kõikidele meie ettepanekutes tehtud sihtgruppidele piisavalt leevendust, arvestades, et tõusevad käibemaks, tulumaks ja eelnõu kohaselt suureneb auto omamise kulu mootorsõidukimaksuga seonduvalt 5-15%. **Eesti on võtnud puuetega inimeste õiguste konventsiooniga kohustuse otsida lahendusi, et vähendada vaesuse negatiivset mõju puuetega inimestele.** Puudega tööealiste toetus ei ole tõusnud 2000. aastast, kuid tarbijahinnaindeks on vahemikus 2012-2022 muutunud 3,9%-lt 19,4%-ni. Ainuüksi tarbijahinnaindeksi tõus 19,4% ja mootorsõiduki maksuga kaasnev auto omamise kulu (5-15%)tõus toovad kaasa inimestele 25-35% elu kallinemise. Eelnõu seletuskirjas ei ole analüüsi, kuidas ja millisel määral maksutõusud ja mootorsõidukimaksu kehtestamine mõjutavad puuetega inimeste ja nende perede toimetulekut.

Kokkuvõtvalt, palume eelnõus nimetatud toetusmeetmeid mitte siduda leevendusena puuetega inimestele mootorsõidukimaksu tasumisega toimetulemiseks, sest väljapakutud toetusmeetmed ei vähenda mootorsõidukimaksust tulenevalt koormat.

EPIKoda ei saa olla nõus, et mootorsõidukimaksu kehtestamise väljatöötamise juures on meid piisavalt kaasatud. Oleme alates mootorsõidukimaksu idee välja kuulutamisest teinud mitmeid pöördumisi, tagasisidestanud väljatöötamiskavatsuse ning kohtunud kahel korral Rahandusministeeriumi ametnike ja rahandusministriga. Viimasel kohtumisel Rahandusministeeriumiga jäi kokkulepe, et meie ettepanekuid arutatakse ja meiega võetakse enne eelnõu välja tulemist ühendust, sh tekkis kohtumisel ühine arusaam, et maksuvabastus on vajalik ja puuetega inimeste esindusorganisatsioonid on valmis kompromissina maksuvabastust taandama raske ja sügava puudega inimestele ettepanekutes tehtud sihtgruppidele, arvestades, et nende hulgas on hädavajadus auto kasutamise järgi kõige suurem. Tegelikult saime eelnõu lugemisel teada (mida meile kooskõlastamiseks ei saadetud), et meie ettepanekutega, sh

kohtumistel tehtud kompromissidega, pole arvestatud. Muudatuste sisust saime täpsustusi Sotsiaalministeerumilt, kes tutvustas meile toetusmeetmeid, mis peaksid leevendama maksutõusust tulenevat koormust.

Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit ja Eesti Pimedate Liit on endiselt seisukohal, et raske ja sügava liikumispuudega, intellektipuudega, liitpuudega ja nägemispuudega inimesed tuleb vabastada mootorsõidukimaksust.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja Kraiss-Leosk

Tegevjuht

Eesti Puuetega Inimeste Koda

Veiki Laan

Tegevjuht

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit

Jakob Rosin

Juhatuse esimees

Eesti Pimedate Liit